

2003-11-26

Dnr

Tekniska nämnden

Riktlinjer för fördelning av kostnader vid samordnad utbyggnad av vatten- och avloppsledningar och gata

Förslag till beslut

Tekniska nämnden beslutar att ange följande riktlinjer för vilka kostnader som ska bäras av va-anläggningen:

1. Vid samtidig *nybyggnad av gata/väg och vatten- och avloppsledningar* skall va-anläggningen bära den entreprenadkostnad som framgår av branschens mät- och ersättningsregler, MER 2002 Anläggning med anknytning till AMA 98.
2. Vid samtidig *ombyggnad av befintliga vägar/gator och vatten- och avloppsledningar* skall, förutom kostnaderna enligt ovan nämnda mätregler under punkt 1, va-anläggningen även bära kostnaderna för:
 - schakt över va-ledningsgraven mellan slityta på befintlig väg och ner till underkant av ny vägöverbyggnad
 - överbyggnaden av vägen direkt över va-ledningsgraven upp till underkant bundet bärlagerLedningsgravens sidolutning räknas därvid vara 4:1.

Bakgrund

När ut- eller ombyggnad av vägar ska göras samtidigt med va-utbyggnaden återkommer fastighetsägarna vanligen med frågan om vilka kostnader som va-anläggningen bär. Synpunkten att va-anläggningen skall bära större del av kostnaderna återkommer och misstanken att "kommunen" (va-verket) tar ut för höga kostnader för vägen genom att va-delen får bära för liten del av kostnaden vid den samordnade utbyggnaden är vanlig. Synpunkterna framförs från fastighetsägare både när kommunen ska bli huvudman för vägen och när det är enskilt huvudmannaskap för vägen. Denna tjänsteskrivelse syftar till att ge ett underlag för beslut om riktlinjer för fördelning av entreprenadkostnader mellan gata/väg och va-anläggning förutsatt att va-anläggningen ligger i gatan. Riktlinjerna är senare avsedda att publiceras på Nacka kommuns hemsida i en mer lättillgänglig version.

Det finns idag inte någon rekommendation från Svenska Kommunförbundet eller från vatten- och avloppsverkens branschorganisation Svenskt Vatten på hur man i praktiken ska förfara när det gäller vilka kostnader va-anläggningen kan ta vid en samordnad

Fastighetskontoret

Postadress
Nacka kommun
131 81 Nacka

Besöksadress
Granitvägen 15
Nacka

Telefon
Växel 08 7188000
Direkt 08 7189318
Mobil
Fax 08 7189369

E-post
ingrid.johansson@nacka.se
www.nacka.se
Organisationsnummer
212000-0167

utbyggnad av gata och vatten- och avloppsledningar. Frågorna har inte lyfts till kommunförbundet eller Svenskt vatten. Det finns heller inte någon rättspraxis på området. Många kommuner tillämpar mätreglerna MER 2002 Anläggning med anknytning till AMA 98 (Allmän material- och arbetsbeskrivning) som är branschorganisationernas regler för mätning av arbete i samband med kostnadsreglering av entreprenadarbeten. VA-lagen 24§ begränsar strikt vilka kostnader som va-anläggningen får bära. "Avgifter som huvudman för allmän va-anläggning tager ut får ej överskrida vad som behövs för att täcka nödvändiga kostnader för anläggningen". I praktiken finns emellertid fortfarande kvar en gråzon över vilka kostnader som ska anses nödvändiga för va-anläggningen. Denna gråzon har att göra med samordningsvinster vid en samordnad utbyggnad, vinster som om ingen justering görs till större delen tillfaller va-kollektivet på vägsidans bekostnad. Nedan beskrivs såväl samordningsvinster vid en samordnad utbyggnad som problem när utbyggnaden inte är samordnad.

Samordningsvinster vid samordnad utbyggnad av väg och va
Till de typer av kostnader som kan delas vid en samordnad utbyggnad hör främst en etableringskostnad för entreprenören. Detta speglas i att å-priserna för de i entreprenaden ingående arbetena kan hållas lägre per enhet. Det blir även en samordningsvinst genom att såväl jordschakt och bergsschakt för gata och va-ledningar kan göras samtidigt. Kostnader för återställning av befintlig väg uppkommer inte.

Problem vid ej samordnad utbyggnad

När utbyggnaden inte samordnas tillkommer kostnader som har att göra med nedan beskrivna svårigheter. Kostnaderna tillkommer ibland för va-anläggningen och ibland för gatan/vägen.

I det fall va-anläggningarna byggs innan vägarna byggs ut

- Det finns *risk för att va-anläggningarna skadas* när vägen byggs ut eller om. Detta medför också *oklarheter i garantiansvaret* för va-anläggningarna eftersom det blir oklart vem som åstadkommit skador. Detta medför även ökade kostnader för vägutbyggnaden eftersom hänsyn måste tas till ledningarna vilket medför att ett rationellt arbetsförfarande inte kan tillämpas på samma sätt som annars vore fallet.
- *Betäckningar till ventiler* mm måste göras om i samband med vägutbyggnaden eftersom dessa måste justeras i höjdläge efter färdigbyggd väg.
- *Projektering av vägar behöver göras innan va-utbyggnaden* för att inte riskera att va-ledningarna behöver läggas om på grund av att vägen ändras i höjd- eller sidläge.
- *Projektering av vägar, el och tele behöver göras innan väg eller va-utbyggnaden* för att anläggningarna ska samordnas i såväl sidled som höjdläge.
- När det finns en befintlig väg som inte bär *byggtransporter* i samband med byggandet av va-ledningarna blir det skador på vägen. Det blir kommunens ansvar att *återställa vägen* vilket också medför ökade kostnader. Det är tveksamt om just va-anläggningen ska stå för dessa extrakostnader.
- Om det blir *sprickor i vägkonstruktionen längs med va-ledningarna* blir det en oklar ansvarsfråga vad detta beror på. Denna typ av skador uppträder när den gamla vägen har en mindre bärighet än den som blir resultatet av nedläggningen av va-ledningar och uppbyggnaden av vägen över dessa.

I det fall va-anläggningarna byggs efter utbyggnaden av vägar

- va-kollektivet får till *fullo betala för återuppbyggnaden av vägarna* inkluderat körbanor och sidoområden. Krävs bergschakt blir behovet av ombyggnad betydligt större än vid jordschakt.
- *Entreprenörens garantiåtagande för vägarna blir otydligt* om kommunen har lagt ner vatten- och avloppsledningar i vägarna eller i direkt anslutning till dessa. Detta medför ett *otydligt ansvarsförhållande mellan kommunen och vägföreningen*.
- Va-kollektivet får även betala för *återställningen av vägbanorna med sidoområden utanför ledningsområdet om dessa har skadats* vid utbyggnaden. Tung transporter och arbeten i vägen medför risk för detta.

Sammanfattning problem vid ej samordnad utbyggnad

Ej samordnat genomförande innebär problem vad gäller:

- Entreprenörernas garantiåtaganden beträffande såväl va som väg
- Ökade kostnader
- Sämre anläggningar

Förslag och motiv till förslag för fördelning av kostnader mellan va och gata

Fastighetskontoret, Mark & Exploatering föreslår att följande riktlinjer ska tillämpas för vilka kostnader som ska bäras av va-anläggningen:

1. Vid samtidig *nybyggnad av gata/väg och vatten- och avloppsledningar* skall va-anläggningen bära den entreprenadkostnad som framgår av branschens mät- och ersättningsregler MER 2002 Anläggning med anknötning till AMA 98. Principen för denna fördelning framgår av bild 1 nedan.
 2. Vid samtidig *ombyggnad av befintliga vägar/gator och vatten- och avloppsledningar* skall, förutom kostnaderna enligt ovan nämnda mätregler under punkt 1, va-anläggningen även bära kostnaderna för:
 - schakt över va-ledningsgraven mellan slityta på befintlig väg och ner till underkant av ny vägöverbyggnad. Principen framgår av bild 2a nedan.
 - överbyggnaden av vägen direkt över va-ledningsgraven upp till underkant bundet bärlager. Principen framgår av bild 2b nedan.
- Ledningsgravens sidolutning räknas därvid vara 4:1.

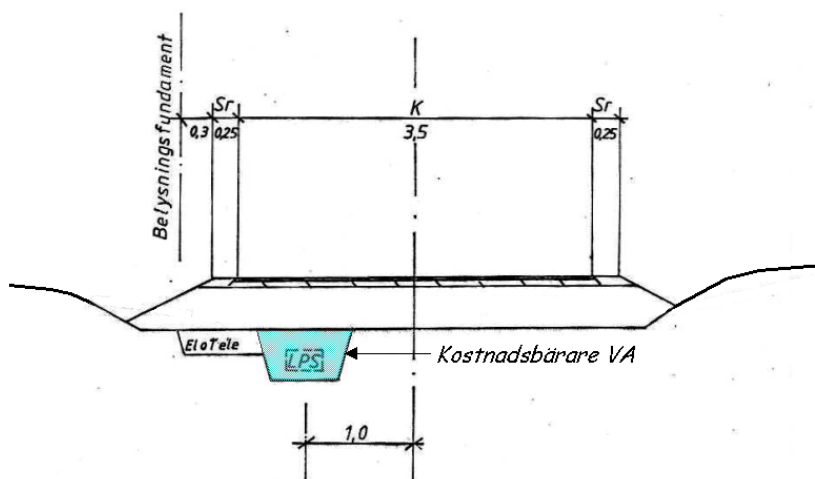

Bild 1. Utbyggnad av helt ny väg. VA bär kostnader enligt branschens mätregler.

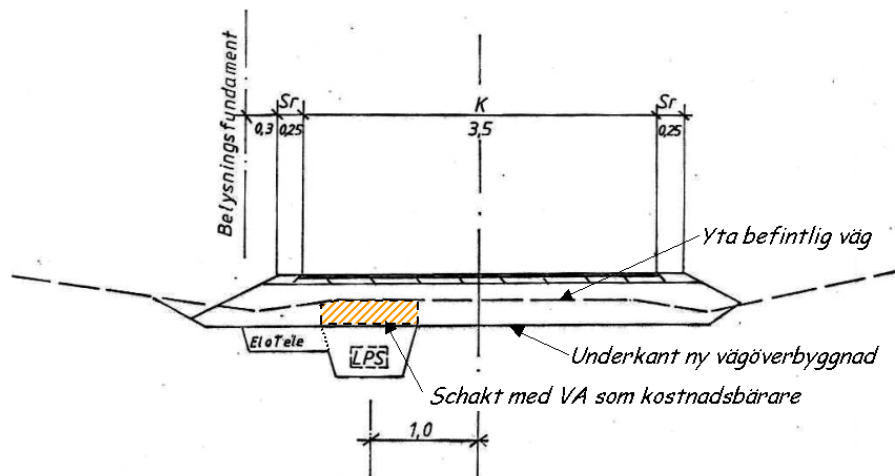

Bild 2a. Ombyggnad av befintlig väg. VA bär även kostnaden för del av schakt enligt bilden.

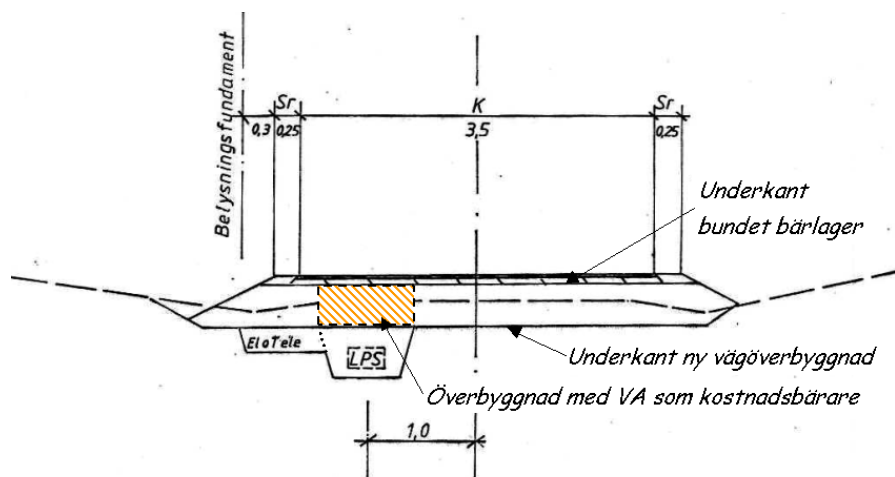

Bild 2b. Ombyggnad av befintlig väg. VA bär även kostnaden för del av ny vägöverbyggnad enligt bilden.

Motivet till att mätreglerna skall tillämpas vid samtidig nybyggnad av vatten- och avloppsledningar och gata/väg är att gatan/vägen under alla omständigheter måste byggas och det är knappast möjligt att bygga ut vatten- och avloppsledningar utan att det finns en väg.

Vid samordnad utbyggnad i det fall det redan finns en väg (ombyggnad av väg) är det åtminstone i det fall en vägförening är huvudman för vägen inte självklart att väg och va-ledningar ska byggas ut samtidigt. Avsikten är att såväl va som gata ska tjäna på samordningen. I och med samordningen blir det inte lika mycket schakt och återställningsarbeten för va-anläggningens del. Men även vägsidan tjänar på samordningen som beskrivits i de olika punkterna under rubriken bakgrund. Med hänsyn till detta läggs ovanstående förslag för fördelning av kostnader. Förslaget är riktlinjer som ska gälla vid såväl kommunalt huvudmannaskap för vägen som enskilt huvudmannaskap för vägen.

Ekonomiska konsekvenser

Ovanstående förslag innebär att kostnaden för gator minskar med runt 4-12% beroende på hur lång sträcka som va-ledningar dras fram och om va-systemet bygger på tryckavlopp eller självfallsledningar. Kostnaden för va-ledningarna ökar med runt 8-15% i förhållande till branschens mät- och ersättningsregler beroende på bland annat vilket va-system som tillämpas.

Sammanfattning

Med hänvisning till ovan framförda skäl förordar Fastighetskontoret, Mark & Exploatering att Tekniska nämnden antar föreslagna riktlinjer för fördelning av entreprenadkostnader mellan gata/väg och va-anläggningen.

**Fastighetskontoret
Mark & Exploatering**

Pia Ström Sjöberg
Mark & Exploateringschef

Ingrid Johansson
Exploateringsingenjör